

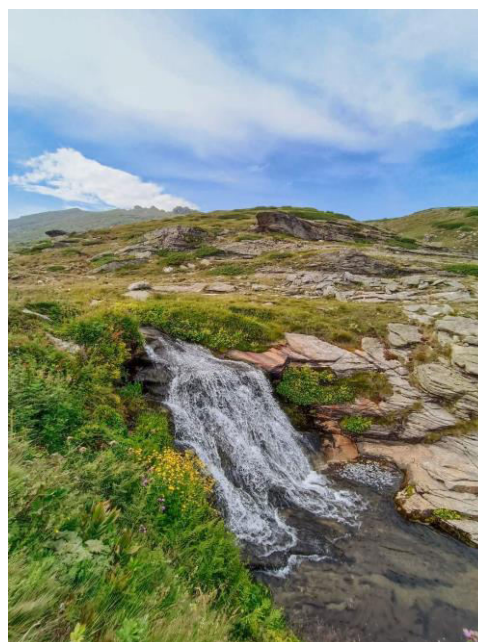
Τετραήμερη πορεία σε άγνωστα – απάτητα μέρη του Βόρα

Ο Σύλλογός μας έχει επισκεφθεί το όρος Βόρας δύο φορές σε τριήμερες εξορμήσεις στις οποίες ανεβήκαμε στην κορυφή Προφήτης Ηλίας (2.524μ) και κατεβήκαμε στο Λουτράκι περνώντας από τις τοποθεσίες Καγκέλι Ρέμα, Σκληρή Πέτρα Ρέμα, πηγή Βύρο και Δοκάρι. Το τμήμα Δοκάρι – Ντόμπρο Πόλε, από τα αγριότερα και άγνωστα σημεία του βουνού μπορέσαμε τη φορά αυτή να το διανύσουμε και είναι αυτό που θα περιγράψουμε εδώ.

Την Πέμπτη, 28 Ιουλίου 2022, 37 άτομα (σημαντικός αριθμός συμμετοχής για τέλη Ιουλίου) φτάσαμε γύρω στις 5μμ στην τοποθεσία Τσαϊρία, λίγα χιλιόμετρα

κάτω από το χιονοδρομικό κέντρο και ξεκινήσαμε την πορεία μας φορτωμένοι με όλο τον εξοπλισμό μας (αντίσκηνα, υπνόσακοι και προμήθειες). Πέρασαμε το «Κασσάνδρια Ρέμα» που έρχεται από

την περίφημη Σαραντόβρυση, συνεχίσαμε στο «Καγκέλι Ρέμα» και φτάσαμε πριν βραδιάσει στην «Σκληρή Πέτρα Ρέμα» όπου και κατασκηνώσαμε σε ψηλή ράχη πάνω από το ρέμα αυτό, στα 2.157μ. Πριν στήσουμε τις σκηνές μας ο καιρός ξαφνικά άλλαξε, ο άγριος άνεμος δεν επέτρεπε καν το στήσιμο των αντίσκηνων και όλα έδειχναν ότι δεν θα αποφεύγαμε την καταιγίδα, βλέποντας τις

αστραπές και τους κεραυνούς που αυλάκωναν τη γύρω περιοχή. Σταθήκαμε τυχεροί, αυτό δεν συνέβη! Αντίθετα απολαύσαμε για μια ακόμη φορά τον έναστρο ουρανό και με ακμαίο ηθικό, χωρίς να έχουμε βραχεί, νωρίς το επόμενο πρωϊ ξεκινήσαμε για την τοποθεσία Δοκάρι περνώντας από την πηγή Βύρο αφού στην πορεία αυτή γευτήκαμε ώριμα μύρτιλα κάτι που για τους περισσότερους ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Αφήσαμε την γυμνή, ψευδαλπική ζώνη του βουνού και εισήλθαμε σε δασική ζώνη μαύρης και ορεινής πεύκης, οξιάς και πλήθους ποωδών φυτών. Η πορεία ως εδώ έχει αποδοθεί

εκτενέστερα στην περιγραφή της εκδρομής που είχε πραγματοποιηθεί στις 21-23.7.2017.

Λίγο πριν το Δοκάρι, κατόπιν συνεννοήσεως, συναντήσαμε τον Αλέξανδρο Μυλωνά, Πρόεδρο του Ορειβατικού Συλλόγου Αριδαίας, ο οποίος ήρθε εκεί με αγροτικό αυτοκίνητο για να παραλάβει το υπερβάλλον βάρος από τα σακίδια μας το οποίο και θα μεταφερόταν το ίδιο βράδυ στην τοποθεσία «Ίσια Πεδιάδα» (Ντόμπρο Πόλε) όπου και θα διανυκτερεύαμε. Από εδώ αρχίζει πλέον το πιο δύσκολο μέρος της διαδρομής που ποτέ ο Σύλλογός μας δεν το είχε πραγματοποιήσει και στην ουσία ελάχιστοι μεμονωμένοι ή μη ορειβάτες το έχουν επιχειρήσει. Από τη θέση Δοκάρι με αναζήτηση βρίσκουμε την αρχή του μονοπατιού που ανηφορίζει, μερικές φορές με μεγάλη κλίση, μέχρι την πηγή Σολούνα (Θεσσαλονίκη), κάτω από την κορυφή Κιλιντέρκα (1.714 μ.), στα σύνορα. Στη πορεία για την πηγή περνούμε την τοποθεσία «Ανάποδο» και το εντυπωσιακό ρήγμα που έρχεται σαν ακίνητος χείμαρρος από λευκούς ογκόλιθους και κατεβαίνει από την περιοχή «Δόντι» δίπλα στην

κορυφή «Άσπρος Σβώλος». Λίγο πριν την πηγή Σολούνα θαυμάζουμε εντυπωσιακό σε πυκνότητα και ομορφιά δάσος οξιάς που εντελώς απόμερο και σιωπηλό δέχεται τα βήματά μας πάνω στο ανέγγιχτο, παχύ στρώμα των πεσμένων φύλλων. Είναι η τοποθεσία όπου τα τελευταία τμήματα του στρατού των Ανταρτών κατά τον

Εμφύλιο Πόλεμο είχαν στρατοπεδεύσει, πιστεύοντας ότι το απόρθητο της περιοχής δίπλα στα Γιουγκοσλαβικά σύνορα δεν θα επέτρεπε την παρουσία του στρατού, χωρίς όμως να γνωρίζουν ότι κατόπιν συμφωνίας με τον Στρατάρχη Τίτο ο στρατός

πήρε άδεια να περάσει μέσα στην Γιουγκοσλαβία και να τους χτυπήσει απρόσμενα από εκεί. Το όλο σκηνικό και λόγω του γεγονότος αυτού, στη φαντασία μας παίρνει περίεργες διαστάσεις ενθυμούμενοι επίσης ότι στην ιδιωτική επίσκεψή μας χρόνια πριν νιώσαμε εκεί αισθητή την παρουσία της αρκούδας και το αγωνιώδες τρέξιμο ζαρκαδιού που στιγμιαία παρατηρήσαμε.

Σε ξέφωτο του δάσους, πάνω σε βράχια παρατηρήσαμε συστάδες του φυτού

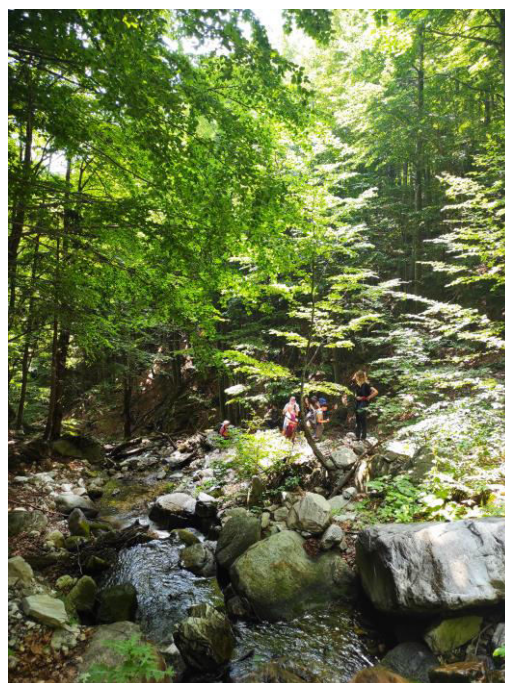
Ramonda serbica που αφθονεί στην περιοχή και κοντά στα σκιερά μέρη του ρέματος Ράμνο Μπορ, στο βάθος της κοιλάδας κάτω από τις αποτομιές του σημείου που κινούμαστε. Το φυτό αυτό μαζί με άλλα των γενών *Haberlea* στην Ροδόπη και *Jankaea* στον Όλυμπο ανήκουν στην προπαγετώνια χλωρίδα.

Την Σολούνα, όπως και σε άλλες ιδιωτικές εκδρομές μας, βρήκαμε πάλι με

πολλή μικρή

ροή απεδείχθη όμως για μια ακόμη φορά πόσο το κρυστάλλινο, εύγεστο και κρύο νερό της είναι σωτήριο για κάθε ορεινό πεζοπόρο που θα τύχει να βρεθεί εκεί. Το ίδιο και για την ομάδα μας που ξεκουράστηκε εκεί αρκετά, γέμισε τα παγούρια της και πήρε δύναμη για την επίπονη πορεία που ήταν μπροστά της έως το Ντόμπρο Πόλε.

Κοντά στην πηγή αυτή υπάρχουν δύο δυνατότητες συνέχισης της πορείας. Ή να κατηφορίσει κανείς δεξιά, περνώντας από το περίφημο δάσος Ράμνο Μπορ (Ίσιο Πεύκο) μέχρι το Ρέμα Ράμνο Μπορ και ακολουθώντας την πορεία του ρέματος αυτού να φτάσει

μετά από πολλές ώρες στα Λουτρά Πόζαρ ή να συνεχίσει αριστερά ανηφορικά μέχρι την κορυφή Κιλιντέρκα και είναι αυτή η διαδρομή που εμείς επιλέξαμε. Η πρώτη

εναλλακτική ήταν εκείνη που είχαμε προγραμματίσει με το Σύλλογό μας να ακολουθήσουμε κατά τη δεύτερη επίσκεψή μας στο Βόρα (15-18.7.2019) και η οποία δεν έγινε λόγω της ισχυρής βροχόπτωσης που ανάγκασε την ομάδα να ακολουθήσει το χωμάτινο δρόμο Δοκάρι – Λουτρά Πόζαρ.

Η διαδρομή που τώρα ακολουθήσαμε απεδείχθη ιδιαίτερα δύσκολη λόγω και του γεγονότος ότι

ούτε καν ίχνη μονοπατιών υπάρχουν, αλλά και γιατί γίνεται μέσα από πολύ πυκνά δάση χωρίς ορατότητα.

Παρόλα αυτά φτάσαμε στην κορυφή Κιλιντέρκα (1.714 μ.) ακριβώς πάνω στα σύνορα με τα Σκόπια απ' όπου η θέα πλέον ήταν ανεμπόδιστη. Στην κορυφή υπάρχει η χαρακτηριστική πυραμίδα των συνόρων, πυραμίδες όμως, φροντισμένες, δεν παρατηρήσαμε ουσιαστικά κατά

μήκος των συνόρων αντίθετα με εκείνες που παρατηρεί κανείς στα ορεινά περάσματα με την Βουλγαρία και την Αλβανία.

Αναγκαζόμαστε πλέον να εισέλθουμε στο γειτονικό κράτος για τουλάχιστον 1.5 χλμ., σε άγνωστο κυριολεκτικά τοπίο και μόνο διαισθητικά, με πολλά σκαμπανεβάσματα και δύσκολα περάσματα που η άγνοια και το

κακοτράχαλο του πεδίου επέβαλε, να βρούμε τελικά το μονοπάτι που οδηγεί προς την κορυφή Γεράκι (Σοκόλ). Εκεί κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχε

στηθεί τεράστιο πολυβολείο που βοήθησε στο σπάσιμο του μετώπου από τους Γάλλους, Σέρβους και Έλληνες εναντίον των Γερμανών και Βουλγάρων και επέτρεψε μαζί με πολλές άλλες μάχες που

έγιναν κατά μήκος των συνόρων στο Όρος Βόρας την είσοδο των Σέρβων στη χώρα τους. Να υπενθυμίσουμε εδώ το ιστορικό στοιχείο της διάσωσης και ενδυνάμωσης των υπολειμμάτων του Σέρβικου στρατού στο νησί της Κέρκυρας όπου ο στρατός αυτός μπόρεσε να ανασυνταχθεί και να συνεχίσει τον αγώνα. Στην κορυφή αυτή (1.827 μ.) ανέβηκε, κατόπιν αδείας, μόνο ο Νικόλας Αγαλόπουλος, τον οποίο συναντήσαμε αργότερα στην πορεία μας.

Φτάνουμε στο σημείο όπου το μονοπάτι κατηφορίζει για το Άνω Λουτράκι, το

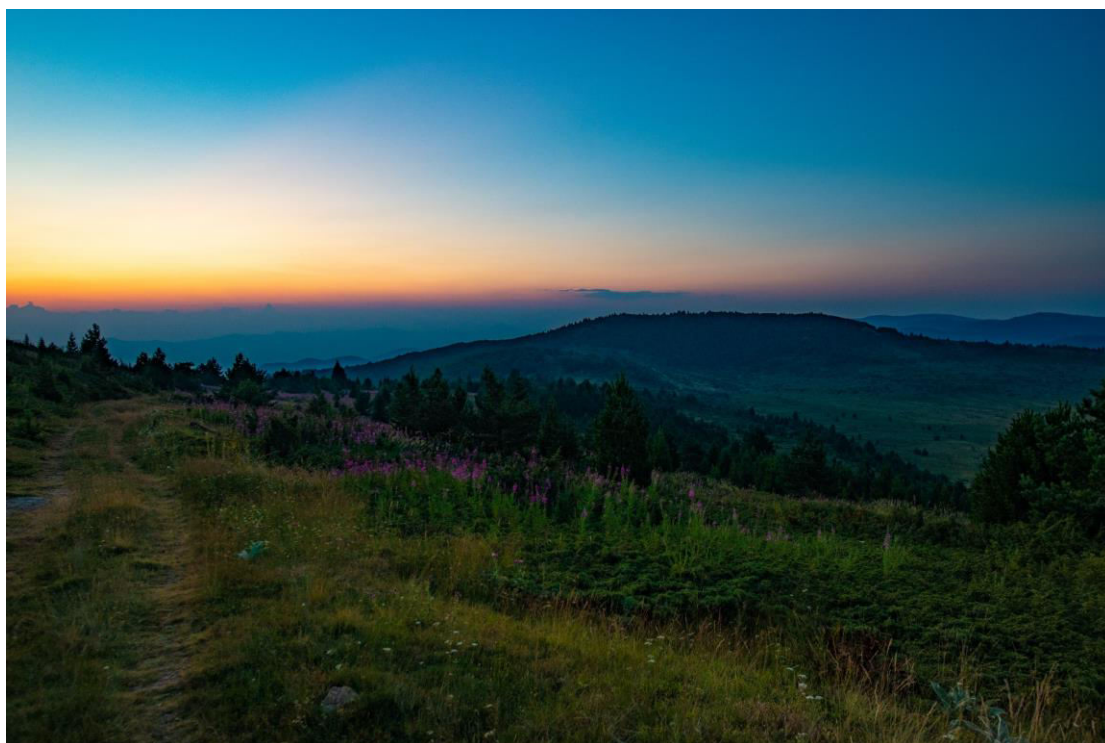
οποίο αφήνουμε δεξιά μας και συνεχίζουμε στις παρυφές του Σοκόλ περνώντας από πυκνό δάσος και σε μερικά σημεία από πολύ ψηλές και πυκνές φτέρες οι οποίες μπορούν να εγκλωβίσουν όποιους προσπαθούν να τις προσπελάσουν. Η μανσέτα για κοπή των σκληρών αυτών φυτών που ο Νίκος Αγαλόπουλος είχε φέρει δεν χρειάστηκε καθόσον βαδίσαμε σε

ανοιγμένο μονοπάτι που απλώς είχε καλυφθεί εν μέρει.

Περνάμε πλέον βαδίζοντας ανηφορικά σε όμορφα ξέφωτα με το ροζ χρώμα του *Epilobium* και το κίτρινο του *Hypericum* (σπαθόχορτο) στο πλήθος άλλων ποωδών

φυτών που στόλιζαν σαν σε άνοιξη το τοπίο παρότι βρισκόμαστε στο τέλος του Ιουλίου. Η άφθονη παρουσία των σμέουρων *Rubus idaeus* (framboise, raspberry) και των άγριων φραουλών *Fragaria vesca* (χαμοκέρασο) αποτέλεσε έκπληξη και όπως ήταν φυσικό δεόντως τα γευτήκαμε.

Η ώρα είχε προχωρήσει και μετά από μια ακόμη ανηφορική πορεία σε ανοιχτό πεδίο που κυριαρχούσαν τα χαμοκλαδή *Juniperus* αντικρίσαμε την περίφημη «Καλή

Πεδιάδα» (Ντόμπρο Πόλε). Αποφασίσαμε να μην τη διασχίσουμε παρά μόνο να ακολουθήσουμε τον περιφερειακό δρόμο χρησιμοποιώντας πλέον τους φακούς κεφαλής, παρατηρώντας κάπου-κάπου μάτια ζώων (άλογα, βοοειδή, ποιμενικοί σκύλοι και άλλα θηλαστικά) να λαμπιρίζουν στο σκοτάδι.

Νύχτα πια φτάσαμε σε τοποθεσία κοντά σε πηγή όπου και διανυκτερεύσαμε. Στο σημείο εκείνο είχε φτάσει το αγροτικό ώρες πριν με τα πράγματα που μετέφερε

από το Δοκάρι και μερικά από τα οποία έγιναν βορά.... από σκύλους που συνοδεύουν τα κοπάδια βοοειδών που βόσκουν στο απέραντο αυτό οροπέδιο. Οροπέδιο το οποίο επιλέξαμε να μην επισκεφθούμε την άλλη μέρα το πρωί καθόσον έπρεπε να συνεχίσουμε μέχρι το χωριό Λουτράκι όπου κατάκοποι φτάσαμε μετά από 6 ώρες πορείας σε χωματόδρομο, χωρίς δασική

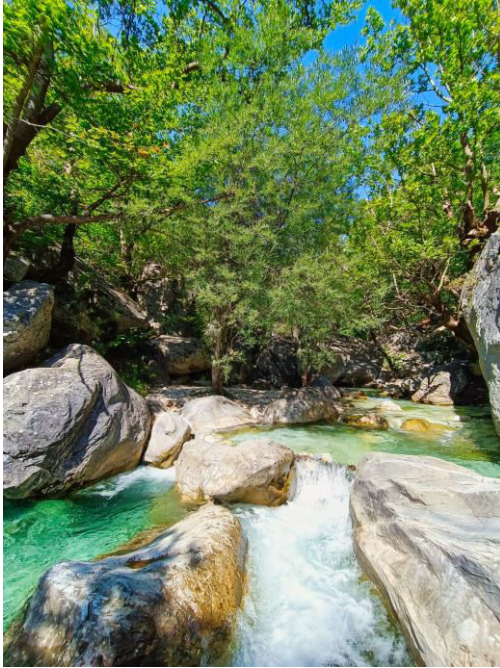
κάλυψη. Ελπίζουμε την πεδιάδα αυτή, συνδυαζόμενη με την εντυπωσιακή κορυφή Κράβιτσα (Τσαρούχι) και το πανέμορφο Πούλοβιτς, να επισκεφθούμε άνοιξη για να παρατηρήσουμε την ιδιαίτερη βλάστηση (τυρφώνες) και πολλά άλλα φυτά

ανθισμένα καθώς και πολλές μικρές υδατοσυλλογές που φιλοξενούν αμφίβια. Αυτές οι πολυάριθμες μικρές λιμνούλες, στρογγυλές κατά το μάλλον ή ήττον, έχουν σχηματισθεί από τους όλμους που έπεφταν κατά την διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Όλμους και θραύσματα αυτών μπορεί ακόμη να παρατηρήσει κανείς και

τώρα. Άλλωστε και κατά τη διάρκεια της όλης διαδρομής μας παρατηρήσαμε και βλήματα όπλων τόσο από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο όσο και από τον Εμφύλιο. Και είναι πράγματι αποκαρδιωτικό να νιώθει κανείς σε πολλά σημεία ένθεν και εκείθεν κατά μήκος των συνόρων ορύγματα, οχυρωμένες θέσεις, αμπριά, αποθήκες πολεμικού υλικού που υποδηλώνουν τη φρίκη και την αμυαλιά των ανθρώπων.

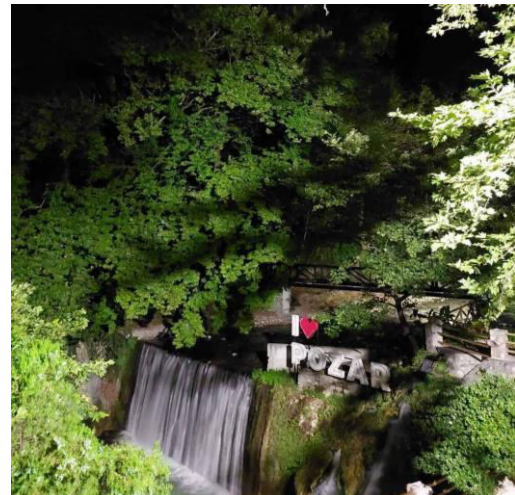
Η κούραση μετά από ατελείωτες ώρες πορείας έσβησε και ξεχάστηκε από όλους που αν και νηστικοί, προτιμήσαμε τα θερμά και κρύα λουτρά στην περιοχή του

Πόζαρ, περιοχή που φιλοξενεί ως γνωστόν πλήθος κόσμου και ίσως για εμάς αλλά και από εμάς αποτελούσε τρόπον τινά παραφωνία, αναλογιζόμενοι το παρθένο και

άγριο του τοπίου που μας περιέβαλε για δύο ημέρες.

Στη μνήμη μας για καιρό ακόμη θα παραμένουν τα άγρια φαράγγια, οι χαώδεις αποτομίες, τα ρέματα και οι κρυφές πηγές που συναντήσαμε και που για κάποιες στιγμές μας τρόμαξαν, ιδιαίτερα στην προσπάθειά μας ανεύρεσης της σωστής πορείας μέσα από πυκνά, σιωπηλά δάση, που το μόνο που ακούγαμε ήταν το σπάσιμο των πεσμένων μικρών κλαδιών της οξιάς στα πόδια μας και του κοντοανασαίματός μας που η κούραση και η προσπάθεια μας επέβαλε.

Για την εκδρομή αυτή θέλουμε να επισημάνουμε το εκπληκτικό δέσιμο της ομάδας, την αλληλεγγύη, την αλληλοκατανόηση που οι φοιτητές μας και τα άλλα μέλη και φίλοι του Φ.Ο.Σ. επέδειξαν σε ένα τόσο άγνωστο και δύσκολο πεδίο, σε μία διάσχιση που λίγοι αποτολμούν.

Επιμέλεια κειμένου

Ν.Γ. Εμμανουήλ, Ομότιμος Καθηγητής Γ.Π.Α.

Ε.Ν. Πάνου, Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α.

Οι φωτογραφίες επιλέχθηκαν μεταξύ των πολλών που αποτύπωσαν οι συμμετέχοντες στην εκδρομή (μέλη και φίλοι του Φ.Ο.Σ.): Αγαλόπουλος Νικόλας, Γιαννουζάκου Αλεξία, Ζαφειρόπουλος Φώτης, Ζερβογιάννη Όλγα, Κανής Χρήστος, Κάντζας Χρήστος, Μάλλα Φλώρα, Μανιάτη Θεοδώρα, Μπάκος Αριστοτέλης, Πάνου Ελένη, Πιτέρκας Αναστάσης, Φλωράκης Στέλιος.